

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΕΛΙΝΑ ΔΟΥΔΟΥΜΗ**

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35) [ενδεικτική απάντηση του ΙΕΠ]

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Λόγοι που υπαγορεύουν την ανάγκη διαφύλαξης της μητρικής γλώσσας:

- διευκολύνει την έκφραση της νόησης ως επικοινωνιακό εργαλείο,
- αποκαλύπτει την ευελιξία της σκέψης και την ποικιλία που υπάρχει στο περιβάλλον του ανθρώπου,
- προστατεύει τα πολιτισμικά αγαθά,
- χαρίζει μια άτυπη ταυτότητα.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ορισμός: Η γλώσσα... παραμένει το βασικό εργαλείο επικοινωνίας και μετάδοσης της πληροφορίας μετά την εικόνα.

Σύγκριση – αντίθεση: Σε αντίθεση με τη δεύτερη, η πρώτη μπορεί να διασώσει την πληροφορία και να τη μεταφέρει, όπου υπάρχει ανάγκη και ενδιαφέρον, γρηγορότερα και πιο αξιόπιστα, διατηρώντας την για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα.

Επιλέγοντας τους παραπάνω τρόπους ανάπτυξης ο συντάκτης επιδιώκει να:

- οριοθετήσει την έννοια της γλώσσας, ώστε να διαμορφώσει, εξ αρχής, κοινό πλαίσιο αναφοράς με τους αναγνώστες,
- εισάγει στο θέμα που θα αναπτύξει και να πληροφορήσει τους αναγνώστες,
- παρουσιάσει την έννοια που συνιστά το θέμα σε αντίθεση με την έννοια της πληροφορίας και να αναδείξει τη διαφορά τους.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. β 2. α 3. β 4. α 5. α

Αξιότιμε κύριε Χατζηλαμπρινέ,

(Πρόλογος) Στο πλαίσιο μίας συζήτησης που πραγματοποιήθηκε στην τάξη μας σχετικά με την αξία της γλωσσικής καλλιέργειας των νέων, διαβάσαμε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον το κείμενο που δημοσιεύσατε με αφορμή την παγκόσμια ημέρα μητρικής γλώσσας. Στη συζήτηση αυτή αναδείχθηκε η πολυδιάστατη σημασία της γλώσσας. Μέσα λυσιπρόθετος από αυτή την επιστολή, ως εκπρόσωπος της τάξης μου, θα σας παρουσιάσω τις απόψεις που διατυπώθηκαν όχι μόνο για τον ρόλο της γλώσσας στη διατήρηση του πολιτισμού ενός λαού, αλλά και τον ρόλο της και στις διάφορες πτυχές της ζωής του ανθρώπου. Παράλληλα θα ήθελα να επισημάνω και τους τρόπους με τους οποίους η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στην γλωσσική καλλιέργεια των νέων.

Κύριο Μέρος

Ζητούμενο 1: Ρόλος της γλώσσας στη διατήρηση του πολιτισμού και στις διάφορες πτυχές της ζωής του ανθρώπου

❖ Πολιτισμός

→ *Πληροφορίες κειμένου*

- Είναι στοιχείο που διαφοροποιεί τους λαούς και αναδεικνύει την πολιτισμική τους ιδιαιτερότητα, αποτρέπει από τον κίνδυνο ομοιομορφίας των πολιτισμών.
- Διαφυλάσσονται τα πολιτισμικά αγαθά.
- Αποτελεί συνεκτικό δεσμό ενός λαού.

→ *Επιπλέον επιχειρήματα*

- Μεταβιβάζεται η πολιτισμική κληρονομιά από γενιά σε γενιά.
- Εκφράζει την ιστορία, τα ήθη, τα έθιμα, τον τρόπο σκέψης, τις πολιτισμικές αξίες.
- Αποτελεί βασικό γνώρισμα της εθνικής ταυτότητας.
- Συμβάλλει στη διαμόρφωση εθνικής συνείδησης.

❖ Άτομο

→ *Πνευματική ανάπτυξη* (η γλώσσα αποτελεί φορέα απόψεων και ιδεών)

- Αναπτύσσει την κριτική σκέψη.
- Εμπλουτίζει τις γνώσεις.
- Ενεργοποιεί τη σκέψη, τον προβληματισμό.
- Διευρύνει τους πνευματικούς ορίζοντες.
- Αποκτά αντίληψη για τον κόσμο.

→ *Κοινωνικοποίηση/διαπροσωπικές σχέσεις*

- Αποτελεί βασικό όργανο επικοινωνίας.
- Ο άνθρωπος επικοινωνεί, συνεργάζεται, συνεννοείται, γνωστοποιεί και επιλύει προβλήματα, μετριάζονται οι ακραίες συμπεριφορές.
- Αναπτύσσει διάλογο, ανταλλάσσει ιδέες, απόψεις.
- Εξωτερικεύει συναισθήματα, αποκαλύπτει τον εσωτερικό του κόσμο.

- Δημιουργεί ουσιαστικές σχέσεις, καταπολεμάται η μοναξιά, η εσωστρέφεια η περιθωριοποίηση.
- Ως πολίτης
- Ενημερώνεται, διαμορφώνει και διατυπώνει πολιτική άποψη, διεκδικεί δικαιώματα, αντιλαμβάνεται τις προσπάθειες χειραγώγησης, προπαγάνδας, ανάγεται σε ενεργό πολίτη, ικανό να στηρίξει τη δημοκρατία.

Ζητούμενο 2: Τρόποι με τους οποίους η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στην γλωσσική καλλιέργεια των νέων.

Εκπαίδευση

- Να μην έχει μόνο τεχνοκρατικό προσανατολισμό, να στοχεύει στην ευρύτερη πνευματική καλλιέργεια, καλλιέργεια που βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το γλωσσικό επίπεδο.
- Να περιοριστεί ο δασκαλοκεντρικός χαρακτήρας της διδασκαλίας, η μηχανιστική μάθηση, ενίσχυση ελεύθερης γραπτής δημιουργίας, του διαλόγου.
- Εκσυγχρονισμός του τρόπου διδασκαλίας των γλωσσικών μαθημάτων, να διδάσκονται με τρόπο που να γίνεται κατανοητή η πολύπλευρη αξία της γλώσσας.
- Διοργάνωση ημερίδων, εκδηλώσεων με συγγραφείς, λογοτέχνες, εργαστήρια δημιουργικής γραφής, δημιουργία βιβλιοθηκών και αξιοποίησης τους στο πλαίσιο εργασιών

(Επίλογος) Συμπερασματικά, όπως κι εσείς αναδείξατε μέσα από το κείμενό σας, η διαφύλαξη της μητρικής γλώσσας καθίσταται αναγκαία για την διατήρηση του πολιτισμού ενός λαού, καθώς αποτελεί το σπουδαιότερο πολιτισμικό στοιχείο μέσα από το οποίο αποτυπώνεται η ιστορία του. Εξίσου σημαντική όμως είναι και η συμβολή της γλώσσας στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων. Γι' αυτό και κρίνεται ως επιτακτική η ανάγκη η εκπαίδευση να καλλιεργήσει το σεβασμό και την αγάπη για τη γλώσσα και να θέσει ως προτεραιότητα τη γλωσσική καλλιέργεια των νέων.

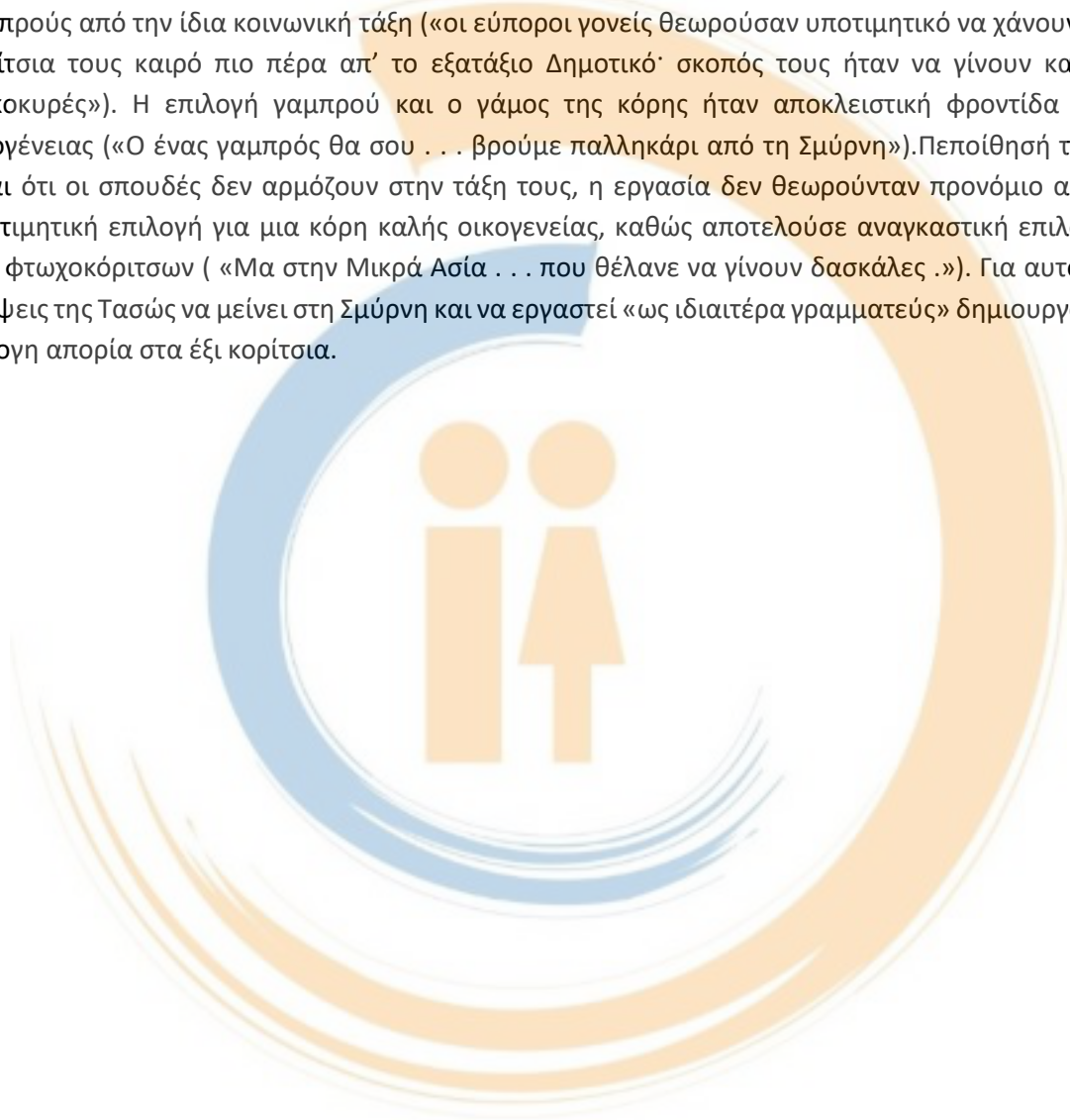
Με εκτίμηση ένας μαθητής λυκείου

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Ο τύπος του αφηγητή στο απόσπασμα είναι ετεροδιηγητικός και το πρόσωπο που τον αναδεικνύει είναι το γ' πρόσωπο. Με το γ' πρόσωπο αποδίδεται η απόλυτη παντογνωσία του αφηγητή ο οποίος δεν συμμετέχει στην αφήγηση, δεν είναι ένα από τα πρόσωπα της ιστορίας και για αυτό δεν εστιάζει σε κάτι συγκεκριμένο, δεν βλέπει τα πράγματα δηλαδή μέσα από μία συγκεκριμένη οπτική γωνία. Ως εκ τούτου γνωρίζοντας περισσότερα από τους ήρωες, είναι σε θέση να τους ψυχογραφήσει καλύτερα καταγράφοντας και να αποκαλύπτοντας τα συναισθήματα και τις ενδόμυχες σκέψεις τους («τριβέλιζε απ' τη ζήλεια το μυαλό τους. Γιατί να μην είχαν και κείνες την τύχη να μάθουν περισσότερα γράμματα;»). Παράλληλα το γ' πρόσωπο δημιουργεί την αίσθηση της αντικειμενικότητας και της αληθοφάνειας.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15) [ενδεικτική απάντηση ΙΕΠ]

Η στάση των κοριτσιών υπαγορεύεται από το κοινωνικό πλαίσιο της εποχής που επιτάσσει τα κορίτσια εύπορων οικογενειών να επιστρέφουν στις οικίες τους μετά τη φοίτηση στο «Κεντρικό Παρθεναγωγείο». Υπήρχε η διάχυτη αντίληψη πως η μεγαλούπολη και η μόρφωση μπορεί να ξεμυαλίσουν ένα κορίτσι και να το κάνουν να εκτραπεί από τον προορισμό του («Κι όταν του χρόνου . . . τέτοια ζωή στη Σμύρνη;»). Στόχος είναι να γίνουν καλές νοικοκυρές και να παντρευτούν γαμπρούς από την ίδια κοινωνική τάξη («οι εύποροι γονείς θεωρούσαν υποτιμητικό να χάνουν τα κορίτσια τους καιρό πιο πέρα απ' το εξατάξιο Δημοτικό· σκοπός τους ήταν να γίνουν καλές νοικοκυρές»). Η επιλογή γαμπρού και ο γάμος της κόρης ήταν αποκλειστική φροντίδα της οικογένειας («Ο ένας γαμπρός θα σου . . . βρούμε παλληκάρι από τη Σμύρνη»). Πεποίθησή τους είναι ότι οι σπουδές δεν αρμόζουν στην τάξη τους, η εργασία δεν θεωρούνταν προνόμιο αλλά υποτιμητική επιλογή για μια κόρη καλής οικογένειας, καθώς αποτελούσε αναγκαστική επιλογή των φτωχοκόριτσων («Μα στην Μικρά Ασία . . . που θέλανε να γίνουν δασκάλες .»). Για αυτό οι σκέψεις της Τασώς να μείνει στη Σμύρνη και να εργαστεί «ως ιδιαιτέρα γραμματεύς» δημιουργούν εύλογη απορία στα έξι κορίτσια.

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος